2.2 Reģionu komiteja **uzskata**, ka ir jāsniedz finansiāls atbalsts pašvaldībām un reģionālajam līmenim "zaļā" publiskā iepirkuma īstenošanai.

2.3 Reģionu komiteja **uzsver**, ka ir svarīgi, lai tiktu veikti ar informēšanu un izglītošanu saistīti pasākumi nolūkā atbalstīt valsts iestāžu veiktus "tīro" autotransporta līdzekļu iepirkumus un palielināt šādu iepirkumu apjomu.

2.4 Reģionu komiteja **vēlas**, lai tiktu apkopots viedoklis par to, kādus pasākumus iespējams veikt nolūkā sekmēt videi mazāk kaitīgu autotransportu.

2.5 Reģionu komiteja **ierosina** veikt iespējamās direktīvas izpildes kontrolei paredzētās ziņošanas sistēmas salāgošanu ar pārējām ziņošanas sistēmām. Tostarp minētā ziņošanas sistēma ir jāsalāgo ar to ziņošanas sistēmu, kuras ieviešana ierosināta Direktīvā par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai.

2.6 Reģionu komiteja **aicina** pašvaldības un reģionus iesaistīt turpmākajā darbā, kas saistīts ar iespējamajā direktīvā ierosināto pasākumu veidošanu, ieviešanu, izpildes kontroli un izvērtēšanu.

Briselē, 2006. gada 15. jūnijā

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs
Michel DELEBARRE

Reģionu komitejas atzinuma projekts par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumam par pamatprasmēm mūžizglītībā"

(2006/C 229/03)

REĢIONU KOMITEJA,

ņemot vērā *Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumam par pamatprasmēm mūžizglītībā* (KOM (2005) 548 galīgā red. — 2005/0221 (COD));

ņemot vērā Eiropas Komisijas 2005. gada 28. novembra lēmumu saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 265. panta pirmo daļu minētajā jautājumā apspriesties ar Reģionu komiteju;

ņemot vērā Komitejas priekšsēdētāja 2006. gada 24. janvāra lēmumu dot norādījumu Kultūras, izglītības un pētniecības komisijai izstrādāt atzinumu par minēto priekšlikumu;

ņemot vērā atzinumu par tematu *Priekšlikums par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu, ar ko izveido integrētu rīcības programmu mūžizglītības jomā* (*CdR 258/2004 fin* ([1]));

ņemot vērā atzinumu par tematu *Komisijas paziņojums par faktisku mūžizglītības īstenošanu Eiropā* (*CdR 49/2002 fin* ([2]));

ņemot vērā atzinumu par tematu *Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecības, tehnoloģiju attīstības un demonstrējumu pasākumiem (no 2007. līdz 2013. gadam)* (*CdR 155/2005 fin*);

ņemot vērā atzinumu par tematu *Eiropas Parlamenta un Padomes ieviesta daudzgadīga programma efektīvai informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) integrācijai izglītības un apmācības sistēmā Eiropā (e-apmācības programma)* (*CdR 73/2003 fin* ([3]));

ņemot vērā atzinumu par tematu *Komisijas paziņojums "Par valodu apmācības un lingvistiskās dažādības veicināšanas darbības plānu 2004.-2006. gada periodā"* (*CdR 248/2003 fin* ([4]));

([1]) OV C 164, 05.07.2005, 59. lpp.
([2]) OV C 278, 14.11.2002, 26. lpp.
([3]) OV C 244, 10.10.2003, 42. lpp.
([4]) OV C 73, 23.03.2004, 33. lpp.

ņemot vērā atzinumu par tematu *Priekšlikums par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu, ar ko izveido programmu "Kultūra 2007" (2007.-2013.)* (*CdR 259/2004 fin* ([5]));

ņemot vērā atzinumu par tematu *Paziņojums par Baltajā grāmatā "Jauns aicinājums Eiropas jaunatnei" uzsāktā darba turpinājumu. Ierosinātie kopējie mērķi jauniešu brīvprātīgo darbību jomā, atsaucoties uz 2002. gada 27. jūnija Padomes rezolūciju par Eiropas sadarbības struktūru jaunatnes jomā* (KOM (2004) 337 galīgā red.);

ņemot vērā atzinumu par tematu *Paziņojums par Baltajā grāmatā "Jauns aicinājums Eiropas jaunatnei" uzsāktā darba turpinājumu. Ierosinātie kopējie mērķi pilnīgākai jaunatnes izpratnei un pārzināšanai, atsaucoties uz 2002. gada 27. jūnija Padomes rezolūciju par Eiropas sadarbības struktūru jaunatnes jomā,* KOM (2004) 336 galīgā red. (*CdR 192/2004 fin* ([6]));

ņemot vērā 2006. gada 4. aprīlī pieņemto Kultūras, izglītības un pētniecības komisijas atzinuma projektu (*CdR 31/2006 rev.2*) (ziņotāja — *Christina Tallberg* kdze, pašvaldību padomes locekle, Stokholmas lēnes pašvaldību padome (SE/ESP))**,**

65. plenārajā sesijā, kas notika 2006. gada 14. un 15. jūnijā (2006. gada 14. jūnija sēdē), pieņēma šādu atzinumu.

Komisijas paziņojuma saturs

Lisabonas Eiropadome 2000. gada martā atzina to, ka, piemērojoties globalizācijai un veidojot uz zināšanām balstītu valsts ekonomiku, Eiropa sastopas ar grūtībām. Tā uzsvēra, ka "katram pilsonim jāapgūst prasmes, kas nepieciešamas, lai dzīvotu un strādātu šādā jaunā informācijas sabiedrībā" un ka "Eiropas sistēmā ir jānosaka jaunās pamatiemaņas ([7]), ko nepieciešams nodrošināt ar mūžizglītību: informācijas tehnoloģiju (IT) iemaņas, svešvalodas, tehnoloģiju kultūra, uzņēmējdarbība un sociālās prasmes".

Ierosinātais ieteikums ir Eiropas mērogā izmantojams atsauces instruments, kas attiecas uz pamatprasmēm, un tajā ir sniegti ieteikumi, kā ar mūžizglītības palīdzību ir iespējams nodrošināt to, ka minētās prasmes ir visiem iedzīvotājiem.

Attīstoties zināšanu sabiedrībai, palielinās vajadzība pēc pamatprasmēm privātajā, publiskajā un profesionālajā jomā.

Tomēr 2004. gada novembrī Lisabonas stratēģijas augstākā līmeņa darba grupa skaidri pateica, ka "Eiropā nebūt nav paveikts pietiekami daudz, lai iedzīvotājiem nodrošinātu iespējas, kas tiem nepieciešamas, lai piemērotos mainīgajam darba tirgum, un tas gan attiecas uz augstas, gan zemas kvalifikācijas darbavietām."

Daudzas valstis ir sākušas pamatiemaņu programmas, piemēram, lasīt un rakstīt prasmes, rēķināšanas un IKT programmas pieaugušajiem, bieži ar NVO palīdzību. Tomēr virkne valstu vēl nav panākušas to, ka visi iedzīvotāji var mācīties un atjaunināt savas pamatiemaņas.

Ieteikumam pievienotajā pielikumā "Pamatprasmes mūžizglītībai — Eiropas paraugkritēriju sistēmā" uzskaitītas zināšanas, prasmes un attieksmes, ka liek cilvēkiem vairāk iesaistīties ilgtspējīgā attīstībā un demokrātiskā līdzdarbībā. Astoņas galvenās pamatprasmes ir saziņa dzimtajā valodā, saziņa svešvalodās, matemātiskā prasme, digitālā prasme, mācīšanās mācīties, starppersonu, starpkultūru un sociālās prasmes, uzņēmējdarbība un kultūras izpausme.

Nozīmīgums vietējām un reģionālajām pašvaldībām

Visā Eiropas Savienībā vietējam un reģionālam līmenim ir galvenā atbildība par izglītību, apmācību un prasmju izkopšanu ar mūžizglītības palīdzību.

Vietējās un reģionālās pašvaldības ir ideāli piemērotas tam, lai konstruktīvi sadarbotos ar sociālajiem partneriem, kā arī ar vispārējās izglītības un tālākizglītības jomā strādājošām iestādēm un organizācijām nolūkā pielāgot vispārējo izglītību un profesionālās izglītības kursus īpašām vajadzībām un prasībām.

Turklāt dažādi reģionāla un vietēja līmeņa sadarbības projekti ir nozīmīgs izaugsmes un attīstības impulss.

Ar izglītības programmu palīdzību ES ir iespēja tiešā veidā sazināties ar iedzīvotājiem. Neviens cits ES pasākums katru gadu neskar tik daudzus iedzīvotājus. Ar minēto programmu palīdzību ir iespējams arī modernizēt dalībvalstu izglītības sistēmu un palīdzēt iedzīvotājiem uzlabot viņu prasmes. Ņemot vērā vietējā un reģionālā līmeņa atbildību, reģionālā līmeņa dalībnieki ir jāuzskata par svarīgu izglītības un apmācības programmu mērķgrupu ([8]).

([5]) OV C 164, 05.07.2005, 65. lpp.
([6]) OV C 43, 18.02.2005, 42. lpp.
([7]) "Pamatiemaņas" kopumā attiecas uz lasīšanas un rakstīšanas prasmi un rēķināšanas prasmi; Lisabonas Eiropadome aicināja tām pievienot tādas jaunas zināšanu sabiedrībā nepieciešamas prasmes kā informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) un uzņēmējdarbības gars.

([8]) *CdR 258/2004 fin.*

Komisijas un Reģionu komitejas kopīgi izveidotie reģionālie tīkli mūžizglītībai (R3L iniciatīva) ir lielisks piemērs tam, kā Eiropā ir iespējams izplatīt un attīstīt mūžizglītības principu. Minēto tīklu veidošana sākās kā eksperimentāla iniciatīva, kam galvenajās programmās bija izdalīts atsevišķs budžets. Tagad mūžizglītības tīklu programma ir iekļauta Integrētajā rīcības programmā mūžizglītības jomā laikam no 2007. līdz 2013. gadam.

1. *Reģionu komitejas vispārējais viedoklis par paziņojumu.*

1.1 Reģionu komiteja uzskata, ka ES mūžizglītības stratēģijai ir ļoti raksturīgs iedzīvotāju līdzdalības aspekts visā dzīves gaitā, sākot jau no agras bērnības, un ka mūžizglītība ir mācīšanās dažādos veidos — gan formālā, gan neformālā veidā. Reģionu komiteja dažādos kontekstos ir uzsvērusi, ka mūžizglītības stratēģija ir ļoti atkarīga no vietējā un reģionālā līmeņa. Tieši šim līmenim dalībvalstīs ir politiskā un ekonomiskā atbildība par skolām un izglītību. Bieži tas darbojas kā attīstības un izaugsmes koordinators, kas atbild par iedzīvotāju labklājību un infrastruktūru, un minētajā līmenī bieži darbojas arī iestādes, kas risina sociālus jautājumus. Vietējais un reģionālais līmenis ir arī darba devējs, kas ir ieinteresēts attīstīt savu darbinieku prasmes un atbild par šo procesu. ([9])

1.2 Izglītībai ir izšķirīga nozīme Eiropas mobilizēšanā, lai nodrošinātu tās konkurētspēju un tādējādi arī labklājības priekšnoteikumus. Eiropas galvenais kapitāls, proti, cilvēki ir jāsagatavo tādai darba dzīvei un darba saturam, kas ievērojami atšķiras no tā, kādu pieredzēja iepriekšējās paaudzes, un kas arī turpmāk strauji mainīsies. Gan uzņēmumiem, gan darbiniekiem turpmāk būs jārisina uzdevumi, kurus grūti iepriekš apzināt.

1.3 Kā zināms, attīstība reģionālā un vietējā līmenī notiek atbilstoši atšķirīgiem priekšnoteikumiem un sākuma pozīcijām. Tomēr minēto attīstību nekādā gadījumā nedrīkst skatīt izolēti, neņemot vērā pasaulē notiekošos procesus. Reģioniem un sabiedrībai ir vajadzīgi uzņēmumi, kas atjauno ražošanas procesu un rada jaunas darba vietas, tādējādi aizstājot likvidētās tradicionālās darba vietas, lai novērstu stagnācijas un sociālās atstumtības risku, kas cita starpā izpaužas kā bezdarbs, kā arī nevēlama priekšlaicīga darba tirgus atstāšana, izmantojot ārsta izsniegtu atbrīvojumu no darba.

1.4 Tādēļ iedzīvotāju prasmes un spējas ir jāattīsta tādējādi, lai tās atbilstu zināšanu sabiedrības vajadzībām. Arvien nozīmīgākas kļūst tādas indivīda īpašības kā labas valodu zināšanas, vispārējas komunikatīvās prasmes un spēja sadarboties. Pašreizējo attīstības tendenču dēļ, proti, saistībā ar ātrāku tirdzniecības procesu, globalizētiem tirgiem un segmentāciju palielinās vajadzība pēc sadarbības. Intensīvāk ir savstarpēji jāsadarbojas gan dažādiem uzņēmumiem un organizācijām vietējā un reģionālā līmenī, gan reģioniem. Palielinās kā Eiropas dažādu reģionu, tā arī Eiropas un pārējās pasaules savstarpēja atkarība.

1.5 Darba dzīves, sabiedrības un augstākās izglītības sistēmas mijiedarbība ir svarīgs inovācijas un izaugsmes priekšnoteikums vietējā un reģionālā līmenī. Ir vajadzīga infrastruktūra, kas iekļauj un nav diskriminējoša un ar kuras palīdzību iespējams sekmēt aktīvu pilsonisko līdzdalību un to, ka iedzīvotāji uzņemas kopēju atbildību par sociālu kohēziju un ilgtspējīgu attīstību.

1.6 Reģionu komiteja jau agrāk ir uzsvērusi, ka tā vēlas aktīvi piedalīties mūžizglītības sekmēšanā vietējā un reģionālā līmenī. ([10]) Tas attiecas arī uz jautājumiem, kas saistīti ar izglītības mērķiem un pamatprasmēm. Reģionu komiteja uzskata, ka ir ārkārtīgi svarīgi, lai Komisijas priekšlikumā iekļautos ieteikumus īstenotu vietējā un reģionālā līmenī.

1.7 Reģionu komiteja vēlas turpināt darbu pie minētajiem jautājumiem, lai sekotu līdzi turpmākajai attīstībai un to sekmētu, un piedāvā Komisijai sadarboties minētajā jomā, piemēram, saistībā ar eksperimentāliem projektiem un pētījumiem.

1.8 Reģionu komiteja uzsver, ka ir svarīgi veidot reģionālus mūžizglītības tīklus (atbilstoši R3L iniciatīvai), lai atbalstītu pamatizglītības un augstākās izglītības, kā arī profesionālās izglītības un kultūras iestāžu un apvienību sadarbību, jo šāda sadarbība ir būtisks nodarbinātību un aktīvu pilsoniskumu veicinošs faktors.

2. *Komisijas ierosinājumi attiecībā uz ieteikumiem dalībvalstīm.*

2.1 Ņemot vērā iepriekšējā punktā minēto, ir ārkārtīgi svarīgi, lai mūsdienu un nākotnes sabiedrībā un darba tirgū tiktu pievērsta īpaša uzmanība ar mūžizglītību saistītajām pamatprasmēm. Attīstība ir jāatbalsta gan vietējā un reģionālā līmenī, gan valsts un visas Eiropas Savienības mērogā. Reģionu komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu attiecībā uz ieteikumiem dalībvalstīm ar mūžizglītību saistītu pamatprasmju jomā.

([9]) *CdR 49/2002 fin.*

([10]) *CdR 49/2004 fin.*

2.2 Reģionu komiteja ļoti pozitīvi vērtē to, ka Komisijas priekšlikumā ir uzsvērta reģionālā un vietējā līmeņa loma un nozīme. Tas ir ievērojams solis uz priekšu salīdzinājumā ar iepriekšējiem Komisijas priekšlikumiem, kas gandrīz pilnībā attiecās tikai uz ES un valsts līmeni.

2.3 Reģionu komiteja uzskata mūžizglītības integrētās programmas par svarīgu tādas izglītības nozares atbalstīšanas līdzekli, kuras mērķis ir sekmēt pamatprasmes mūžizglītībā. Ar iedzīvotāju aktīvāku mobilitāti saistīta zināšanu un prasmju apmaiņa ES reģionu un pašvaldību starpā var veicināt konkurētspējas un nodarbinātības pieaugumu.

2.4 Viena no galvenajām Komisijas ieteikumos ietvertajām idejām ir tāda, ka ir jārūpējas, lai pieaugušajiem būtu iespēja atjaunot pamatprasmes visā dzīves gaitā, un ka ir jāpievērš īpaa uzmanība mērķgrupām, kas valsts, reģionālā vai vietējā līmenī noteiktas par prioritārām. Šajā sakarā svarīga nozīme var būt tādiem vietējā un reģionālā līmenī veiktiem pasākumiem, ar kuru palīdzību veicina nepietiekami izglītotu iedzīvotāju motivāciju un viņus informē. Ir jāpaplašina iedzīvotāju zināšanas, pieredze un intereses, nevis par izejas punktu jāuzskata trūkumi un nepilnības.

2.5 Komisijas ieteikumu ietekme uz ekonomisku, sociālu, kultūras un citu procesu pārmaiņām būs atkarīga no konkrētiem un tūlītējiem pasākumiem valsts, reģionu un vietējā līmenī. Tādēļ Reģionu komiteja uzsver, ka ir svarīgi, lai tiktu pārveidotas formālās un neformālās izglītības sistēmas. Šādām pārveidošanas programmām jāaptver visi līmeņi, un mērķis ir sistēmu tuvināšana ES darba tirgus vajadzībām un mūžizglītības stratēģijas prasībām.

2.6 Svarīgs faktors, kam jāpievērš uzmanība un kas jānovērš valsts, reģionālā un vietējā līmenī, ir atšķirīga dzimumu procentuālā attiecība izglītības jomā un no tās izrietoši atšķirīgi rezultāti. Ir jārosina meitenes un sievietes uzsākt studijas tehnoloģiju un zinātnes jomā. Citās nozarēs ir jāatbalsta vīrieši. Daudzos reģionos un pašvaldībās galvenokārt tieši vīrieši priekšlaicīgi pārtrauc mācības un viņiem raksturīga vājāka motivācija un mazāka vēlme piedalīties tālākizglītībā.

2.7 Reģionu Komiteja uzskata, ka Komisijas ierosinātie ieteikumi dalībvalstīm būs svarīgs instruments, ar kā palīdzību būs iespējams atbalstīt ātrāku un mērķtiecīgāku Eiropas izglītības sistēmas attīstību nolūkā sasniegt izvirzītos mērķus — konkurētspēju, labklājību un iedzīvotāju līdzdalību. Reģionu komiteja atbalsta minētos ieteikumus un vēlas par tiem izteikt savu viedokli:

2.8 Komisijas 1. ieteikums:

nodrošināt, lai pamatizglītība un apmācība visiem jauniešiem piedāvātu iespējas attīstīt pamatprasmes tādā līmenī, kas tos sagatavotu pieaugušo dzīvei un veidotu pamatu turpmākām mācībām un darbam.

Reģionu komitejas viedoklis:

2.8.1 Reģionu Komiteja uzsver, ka ir svarīgi jau no agras bērnības atbalstīt bērna mērķtiecīgu attīstību, tomēr šajā procesā neradot bērnam sajūtu, ka viņš ir neveiksminieks; pamatskolā bērni apgūst formālas un neformālas visā dzīves gaitā turpināmas mācīšanās pamatprincipus. Ir svarīgi paturēt prātā to, ka veidi, kādos bērni un jaunieši mācās, ir atšķirīgi, kā arī to, ka viņi kļūst nobrieduši atšķirīgā ātrumā un ka bieži mērķu sasniegšanai viņiem vajadzīgs atšķirīgs laika periods. Tas ir būtisks uzdevums, kas jārisina, attīstot izglītības sistēmu un veicot skolotāju apmācību.

2.8.2 Īpaši ir jāatbalsta bērni un jaunieši, kam ir īpašas vajadzības, piemēram, invaliditāte, lai šādi bērni piedalītos kolektīva dzīvē kopā ar pārējiem bērniem.

2.9 Komisijas 2. ieteikums:

nodrošināt, lai tie jaunieši, kam nepietiekamas izglītības dēļ, kuras iemesls ir personiski, sociāli, kultūras vai ekonomiski apstākļi, nepieciešams īpašs atbalsts izglītības potenciāla realizēšanai, saņemtu atbilstošu nodrošinājumu.

Reģionu komitejas viedoklis:

2.9.1 Reģionu komiteja atzinīgi vērtē to, ka Komisijas dokumentā ir paredzēti sevišķi pasākumi, lai palīdzētu tiem jauniešiem, kuru izglītība īpašu apstākļu dēļ ir nepietiekama. Reģionu komiteja piekrīt, ka nepietiekamas izglītības iemesls bieži ir personisku, sociālu, kultūras un ekonomisku apstākļu kopums un ka šādi trūkumi izglītībā būtu jānovērš, dažādiem sabiedrības sektoriem sadarbojoties. Reģionu komiteja uzskata, ka ir vitāli svarīgi, lai efektīvi tiktu novērsti šķēršļi, kas apgrūtina pieeju nodarbinātībai, apmācībām un citām iespējām.

2.9.2 Reģionu komiteja uzsver, ka ir jānodrošina ar izglītošanu saistīto mērķu sasniegšanai nepieciešamie apstākļi visiem skolēniem neatkarīgi no viņu situācijas, lai viņi nepārtrauktu mācības pāragri. Šajā sakarā ir jāpieliek īpaši pūliņi un jāsniedz īpašs atbalsts, kas pielāgots attiecīgā skolēna īpašajiem apstākļiem un vajadzībām.

2.9.3 ES nespēs sasniegt tālejošos mērķus, ko tā sev ir izvirzījusi, ja daļai iedzīvotāju viņu dzimuma, invaliditātes, kultūras atšķirību vai etniskās izcelsmes, vecuma vai citu iemeslu dēļ liegs darbu, kā arī iespēju sasniegt ko vairāk. Vietējām un reģionālām pašvaldībām ir svarīga loma iekļaujošu un nediskriminējošu stratēģiju īstenošanā, kā arī visiem iedzīvotājiem vienādu iespēju un tiesību nodrošināšanā.

2.9.4 Reģionu komiteja uzskata, ka būtu vēlams atbilstoši R3L iniciatīvai veidot pārrobežu sadarbības tīklus starp Eiropas reģioniem un pašvaldībām, lai apmainītos ar pieredzi un zināšanām. Vispirms minētais jautājums jāiekļauj dienaskārtībā, pēc tam jāizstrādā metode, jāsniedz zināšanas un tās jānostiprina.

2.10 Komisijas 3. ieteikums:

nodrošināt, lai pieaugušie varētu attīstīt un atjaunināt savas pamatprasmes visas dzīves laikā un lai īpaša uzmanība tiktu pievērsta mērķa grupām, kas noteiktas kā prioritātes valsts, reģionālā vai vietējā nozīmē.

Reģionu komitejas viedoklis:

2.10.1 RK uzskata, ka minētais priekšlikums ir svarīgs un konstatē, ka vajadzības dažādos reģionos un sabiedrības daļās ievērojami atšķiras un ka ir vajadzīgas dažādas metodes, lai procesā iesaistītu visus iedzīvotājus. Tāpēc ir jāuzsver, ka prioritāras grupas daudzos gadījumos ir jānosaka tieši vietējā un reģionālā līmenī. To ir iespējams darīt, piemēram, attīstot sadarbību ar organizācijām, kam ir pieredze pieaugušo apmācībā, kā arī ar darba devējiem un darbiniekiem.

2.10.2 RK uzskata, ka ir jāpievērš īpaša uzmanība minētajās prioritārajās grupās ietilpstošiem vietējo un reģionālo pašvaldību darbiniekiem, lai pašvaldību darbinieki attīstītu un uzlabotu prasmes, kas atbilst viņu veiktajām funkcijām un kas ir svarīgas visā viņu darba dzīvē;

2.11 Komisijas 4. ieteikums:

nodrošināt, lai būtu atbilstoša infrastruktūra izglītības un apmācības turpināšanai, tostarp skolotāji un pasniedzēji, un pasākumi izglītības pieejamības nodrošināšanai, kā arī atbalsts izglītojamajiem, apzinoties pieaugušo mainīgās vajadzības.

Reģionu komitejas viedoklis:

2.11.1 RK jau agrāk ([11]) ir uzsvērusi, ka ir svarīgi, lai tiktu mobilizēti resursi vietējā un reģionālā līmenī nolūkā atbalstīt mūžizglītību, kā arī uzsvērusi, ka ir jāsāk diskusijas vietējā un reģionālā līmenī. Agrāk pieņemtajā atzinumā RK uzsvēra, ka, izvēloties ar izglītošanu saistītu pasākumu organizēšanas veidu un vietu, līdztekus ģeogrāfiskajai pieejamībai ir jānodrošina arī citi apstākļi, kuru mērķis ir šādu pasākumu pieejamības uzlabošana. To var darīt, piemēram, piedāvājot iespēju mācīties gan dienā, gan vakarā, gan nedēļas nogalēs. Var piedāvāt mācīties arī vasarā un tradicionālajos atvaļinājumu periodos. Mācību pieejamību var uzlabot arī, nosakot īsāku intervālu starp kursu sākuma datumiem, kā arī piedāvājot tālmācību vai elastīgas mācības pasniedzēja vadībā. Varētu arī kursu dalībniekiem sniegt finansiālu atbalstu, lai viņi varētu piedalīties mācībās. Varētu arī atbalstīt dažādu veidu mācības, kas notiek ārpus formālās izglītības sistēmas.

2.11.2 Ar jēdzienu "infrastruktūra" nav jāsaprot standartizēts, vispārējām prasībām atbilstošs mācību centrs, bet gan tāda infrastruktūra, kas jau izveidota, pamatojoties uz vietējiem apstākļiem un vajadzībām.

2.12 Komisijas 5. ieteikums:

nodrošināt pieaugušo izglītības un apmācības nodrošinājuma saskanību atsevišķiem iedzīvotājiem, to cieši saistot ar nodarbinātības un sociālo politiku un citām ar jaunatni saistītām politikām un sadarbojoties ar sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām pusēm.

Reģionu komitejas viedoklis:

2.12.1 RK vēlas uzsvērt to, ka minētā joma ir ārkārtīgi svarīgs vietējo un reģionālo attīstību veicinošs faktors. Vietējam un reģionālam līmenim ir jo īpaši svarīgi, lai dažādas minētajā līmenī īstenotas politikas jomas būtu iespējams apvienot — tas attiecas uz ekonomikas politiku, izglītības politiku, darba tirgus politiku, integrācijas politiku un sociālo politiku —, lai tādējādi izvairītos no tā, ka problēmas tiek risinātas tikai vienas šauri specializētas jomas ietvaros. Turklāt ir svarīgi, lai atbildība un pilnvaras būtu savstarpēji cik vien iespējams atbilstošas. Reģionu komiteja uzskata, ka ir vajadzīgi finanšu resursi un ka resursi ir jāizmanto brīvāk, lai būtu iespējams veikt integrētajā uz mūžizglītību attiecinātajā rīcības programmā paredzētos pasākumus. Sadarbība starp sabiedrību, darba tirgu un augstākās izglītības sistēmu ir būtisks reģionu un pašvaldību izaugsmi veicinošs faktors.

2.13 Komisijas 6. ieteikums:

izmantot pielikumu "Pamatprasmes mūžizglītībai — Eiropas paraugkritēriju sistēma" kā paraugkritēriju instrumentu, izstrādājot pamatprasmju nodrošinājumu visiem, kas ietilpst to mūžizglītības stratēģijās.

([11]) *CdR 19/2001 fin.*

Reģionu komitejas viedoklis:

2.13.1 Reģionu komiteja atzinīgi vērtē priekšlikumu par pamatprasmēm mūžizglītībā. Minētajā priekšlikumā galvenā uzmanība ir pievērsta tam, kāda pamatkvalifikācija indivīdam ir nepieciešama dzīvei zināšanu sabiedrībā. Minētās pamatprasmes ir uzskatāmas par izejas punktu gan Eiropas un dalībvalstu, gan reģionālā un vietējā līmenī notiekošās diskusijās par nākotnē vajadzīgajām prasmēm. Šis jautājums Eiropā ir ļoti svarīgs saistībā ar darbu, ko veic, lai būtu iespējams sasniegt Lisabonas stratēģijas mērķus. Šie ar prasmēm saistītie jautājumi reālajā dzīvē tiek risināti tieši vietējā un reģionālā līmenī.

2.13.2 Reģionu komiteja uzskata, ka minētajām pamatprasmēm ir jākļūst par nepārtrauktas un aktīvas diskusijas priekšmetu, kā arī par nemitīga dialoga tematu, un ka tās ir jāattīsta. Piemēram, sociālās prasmes un pilsoniskās prasmes ietver virkni dažādu aspektu, kurus vēlāk varētu rasties vajadzība attīstīt tālāk vai sadalīt. Turklāt vairākas pamatprasmes ir savstarpēji cieši saistītas.

2.13.3 Reģionu komiteja atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir turpinājusi ieteikuma par pamatprasmēm tālāku izstrādi. Reģionu komiteja atbalsta Komisijas izstrādāto ieteikumu par pamatprasmēm.

2.13.4 Atzinuma turpinājumā Reģionu komiteja detalizētāk izklāsta savu viedokli par ikvienu no ierosinātajām pamatprasmēm.

3. *Pamatprasmes.*

Uz pamatprasmēm attiecinātajā Eiropas paraugkritēriju sistēmā ir noteiktas astoņas pamatprasmes:

— saziņa dzimtajā valodā;

— saziņa svešvalodās;

— matemātiskā prasme un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās;

— digitālā prasme;

— mācīšanās mācīties;

— sociālās prasmes un pilsoniskās prasmes;

— spēja uzņemties iniciatīvu un uzņēmējdarbība;

— kultūras izpausme.

3.1 Saziņa dzimtajā valodā.

3.1.1 Reģionu komiteja piekrīt, ka ir jāspēj **sazināties dzimtajā valodā** gan rakstiski, gan mutiski.

3.1.2 Dzimtā valoda ir tālākizglītības, spējas izteikties un identitātes pamats. Tāpēc dzimtās valodas labas zināšanas un prasme ir mācīšanās procesa būtisks priekšnoteikums. Ar valodas palīdzību iegūst informāciju un sazinās ar citiem cilvēkiem un, pateicoties valodai, ir iespējams piedalīties un uzņemties atbildību.

3.1.3 Komiteja uzsver, ka Komisijai un valsts aģentūrām būtu cieši jāsadarbojas ar vietējām un reģionālām pašvaldībām tajos reģionos, kuros runā mazāk izplatītās un mācītās valodās, lai rosinātu plašāku iedzīvotāju loku apgūt minētās valodas ([12]).

3.2 Saziņa svešvalodās.

3.2.1 Nākotnes Eiropā arvien vairāk būs nepieciešamas vairāku valodu zināšanas. Tām pateicoties, ir iespējams veidot dziļākas attiecības, jo ir iespējams labāk izprast citu valstu kultūru, paražas un dzīves apstākļus. Svešvalodu zināšanas ir arī svarīgs augstākās izglītības iegūšanas priekšnoteikums, kā arī iedzīvotāju lielākas mobilitātes priekšnoteikums darba tirgū. Jau pašlaik Eiropas daļas, kuru iedzīvotāji runā atšķirīgās valodās, ir savstarpēji atkarīgas. Apmaiņas intensitāte valstu starpā palielināsies, to ekonomika arvien vairāk saplūst, un arvien biežāk preces ražos un pakalpojumus sniedz, neievērojot valstu un valodu robežas. Reģionu komiteja vēlas uzsvērt, ka Eiropai raksturīgā valodu daudzveidība ir uzskatāma par resursu.

3.3 Matemātiskā prasme un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās.

3.3.1 Reģionu komiteja uzskata, ka ir svarīgi, lai matemātiskā prasme un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās tiktu attīstītas tādējādi, lai skolēni aptvertu, ka šīs prasmes ir nozīmīgas, un lai viņus motivētu. Matemātika ir līdzeklis citu priekšmetu, piemēram, fizikas, ķīmijas, bioloģijas un sabiedrības mācības apguvei. Matemātiskā prasme un zināšanas par matemātiku ir arī modernas izglītības koncepcijas dabiska sastāvdaļa. Pamatprasmes dabaszinībās cita starpā ir svarīgas arī tāpēc, ka, tām pateicoties, ir iespējams saskatīt un izprast sakarības, cēloņus un sekas, kā arī pārbaudīt izteikumu patiesumu. Aktīva iedzīvotāju līdzdalība nav iespējama bez zināmas matemātiskās prasmes un pamatprasmēm dabaszinībās. Pamatprasmes tehnoloģijās būtu jāattīsta atbilstoši gan vīriešu, gan sieviešu pieredzei. Svarīgi ir arī tas, lai tiktu parādīts, kā priekšstati un tradīcijas ietekmē viedokli par to, kas attiecībā uz tehnoloģiju jomu ir "vīrišķīgi" un "sievišķīgi".

3.3.2 Eiropas Pētniecības telpā ir jāpieliek īpašas pūles, lai rosinātu jauniešu un sieviešu interesi par karjeras veidošanu zinātnes un tehnoloģiju jomā. Ikvienam ir jāspēj pārliecinoši un kritiski izmantot informācijas sabiedrības tehnoloģiju. Tā saucamo tehnoloģisko parku ("*science park*") izveide ir interesanta metode, ar kuras palīdzību dabaszinātņu un tehnisko specialitāšu studijām ir iespējams pievilināt vairāk cilvēku.

([12]) *CdR 248/2003 fin.*

3.4 Digitālā prasme.

3.4.1 Jāizveido visu Eiropas Savienību aptveroša, iekļautības principam atbilstoša infrastruktūra, kas nav diskriminējoša un kuras uzdevums ir informācijas izplatīšana nolūkā uzlabot digitālo prasmi. Reģionu komiteja uzskata, ka ir ļoti svarīgi veicināt tādas ģeogrāfiskā ziņā taisnīgas un sociālā taisnīguma principam atbilstošas informācijas sabiedrības veidošanos, kas nodrošina to, ka visiem iedzīvotājiem ir iemaņas, kas viņiem vajadzīgas dzīvei un darbam šajā jaunajā digitālajā laikmetā. Spēja apieties ar plašu informācijas plūsmu un risināt sarežģītas problēmas kļūst par svarīgu prasmi, kas nepieciešama arvien lielākam skaitam iedzīvotāju.

3.5 Mācīšanās mācīties.

3.5.1 **Prasme mācīties** spēja ir spēja noteikt jaunu zināšanu apguves perspektīvu un metodoloģiju. Tas nozīmē, ka katrs indivīds apzinās sevi pašu un to, kā viņš funkcionē dažādās mācību situācijās, apzinās savas labākās mācīšanās stratēģijas, stiprās puses un jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Minētā spēja ir saistīta arī ar motivāciju un pašpaļāvību. "Mūžizglītības stratēģija" lielā mērā pamatojas uz iemācīšanās aspektu un to, ka iemācīties var dažādos veidos un situācijās. Runa ir par spēju mācīties un spēju iemācīties ko jaunu. Turklāt tā ir spēja paplašināt agrāk iegūtas zināšanas, prasmes un dzīves pieredzi un spēja tās izmantot, pielāgojot dažādām situācijām.

3.5.2 Reģionu komiteja uzskata, ka zināšanu sabiedrībā minētajai spējai ir liela nozīme. Būtiska nozīme ir tam, lai topošie skolotāji gūtu iemaņas, kas nepieciešamas, lai darbā īstenotu šo principu. Minētā pamatprasme būtiski atšķiras no pārējām pamatprasmēm, un ar tās palīdzību ir iespējams attīstīt pārējās pamatprasmes. Tādēļ Reģionu komiteja uzskata, ka šī pamatprasme ir īpaši jāizceļ un tai jāpiešķir prioritāte.

3.6 Sociālās prasmes un pilsoniskās prasmes.

3.6.1 Jēdzienā "sociālās prasmes un pilsoniskās prasmes" ir iekļauta virkne aspektu, kam pēc Reģionu komitejas uzskatiem ir jāpiešķir liela uzmanība. No vienas puses minētās prasmes ir saistītas ar personīgo īpašību attīstīšanu, proti, saskarsmes spējas ar citiem cilvēkiem attīstīšanu. Zināšanu sabiedrībai raksturīgajā darba un sociālajā dzīvē attīstīta saskarsmes spēja plašā šī jēdziena nozīmē kļūst par arvien svarīgāku īpašību. No otras puses jēdziens "sociālās prasmes un pilsoniskās prasmes" attiecas arī uz spēju izprast citas kultūras.

3.6.2 Šīm prasmēm raksturīgi arī *sociālie aspekti* tajā nozīmē, ka indivīds sevi uzskata par sevis paša, savas ģimenes un savas apkārtnes resursu.

3.6.3 Sociālajām prasmēm un pilsoniskajām prasmēm piemīt arī *medicīniska rakstura aspekti*, piemēram, izpratne par veselīgu dzīvesveidu, fizisko un garīgo veselību un aktīvu dzīvesveidu. Kaut arī zināšanas medicīnas jomā arvien padziļinās, neveselīgas pārtikas un mazkustīga dzīvesveida dēļ daudzās valstīs pasliktinās bērnu un jauniešu veselības stāvoklis. Ja nekas nemainīsies, stāvoklis kļūs kritisks.

3.6.4 Vēl viens svarīgs aspekts ir *pilsoņa loma sabiedrībā*. Ar to domāta spēja izprast demokrātijas būtību, indivīda tiesības un atbildību. Visus šos faktorus ir iespējams veicināt vietējā un reģionālā līmenī. Komiteja iesaka papildināt definīciju, tajā norādot, ka iedzīvotājiem nepieciešams zināt ES vēsturi un mērķus, galvenos faktus par Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un attiecībām, ko ES uztur ar dalībvalstīm, par grūtībām pieņemt ES Konstitūciju un progresu šai jomā, kā arī par dažādu politikas nozaru principiem.

3.6.5 Reģionu komiteja uzskata, ka izpratne par *ilgtspējīgu attīstību* un par to, ka mēs esam atbildīgi par mūsu kopējo vidi, ir aspekts, uz kura nozīmīgumu šajā sakarā ir skaidri jānorāda.

3.7 Spēja uzņemties iniciatīvu un uzņēmējdarbība.

3.7.1 Spēja uzņemties iniciatīvu un prasme veikt uzņēmējdarbību principā ir aktīvas attieksmes veids, spēja idejas īstenot darbībā. Tādēļ ir svarīgi, lai izglītības sistēmā jau kopš pirmajiem skolas gadiem tiktu atbalstīta šāda aktīva attieksme un izstrādātas tai atbilstošas mācību metodes. Reģionu komiteja vēlas norādīt, ka ir svarīgi sekmēt potenciālu, kas var izpausties, ja sievietes un mazākumtautību pārstāvji, kam ir labas idejas uzņēmējdarbības jomā, nodibina uzņēmumus. Sievietēm var būt vajadzīga arī aktīva dažādu iestāžu palīdzība, lai viņām kļūtu pieejama jauna tehnika. Veicot šādus pasākumus, kā arī īstenojot aktīvu darba tirgus politiku, daudzos Eiropas reģionos ir iespējams samazināt vīriešu un sieviešu nodarbinātības līmeņa atšķirības. Tam ir izšķirīga nozīme Eiropas Savienības ekonomikas nākotnes veidošanā un labklājības nodrošināšanā ([13]).

([13]) *CdR 151/2005 fin.*

3.8 Kultūras izpausme.

3.8.1 RK piekrīt tam, ka ir ļoti svarīgi izprast Eiropas kultūras un valodu daudzveidību un to saglabāt ([14]). Jāgādā, lai mācību un cilvēku attīstības procesā būtu iekļauti dažādi kultūras izpausmes veidi, piemēram, mūzika, māksla, literatūra un valodas. Principā ir svarīgi izprast dažādus skata punktus un viedokļus.

3.8.2 Šajā sakarā Reģionu komiteja vēlas uzsvērt vēsturisko aspektu, proti, to, kāda dažādos laikmetos ir bijusi sakaru starp dažādām Eiropas daļām ietekme uz attīstību, kā arī to, ka vismaz pēdējo piecdesmit gadu laikā ir pastāvējusi ideja par Eiropas kopību, kuras izpausme mūsdienās ir Eiropas Savienība.

3.9 Reģionu komitejas ieteikumi.

3.9.1 Reģionu komiteja uzskata, ka ir svarīgi sekot līdzi Komisijas iesniegto ieteikumu rezultātā gaidāmajai attīstībai un to atbalstīt, un piedāvā Komisijai turpmāku sadarbību šajos jautājumos.

3.9.2 Reģionu komiteja atbalsta Komisijas iesniegtos ieteikumus par pamatprasmēm mūžizglītībā un uzskata, ka par tām būtu nepārtraukti jādiskutē un ka tās ir nepārtraukti jāizvērtē.

3.9.3 Reģionu komiteja ierosina piešķirt pamatprasmei "mācīšanās mācīties" prioritāti salīdzinājumā ar pārējām pamatprasmēm, jo tās rezultātā indivīda mācīšanās procesam rodas perspektīva, kā arī tādēļ, ka minētā prasme ietver jaunu zināšanu apguves metodoloģiju. Tādējādi šī prasme nodrošina pārējo ierosināto pamatprasmju attīstīšanas priekšnoteikumus.

3.9.4 Pamatprasmē "sociālās prasmes un pilsoniskās prasmes" būtu jāiekļauj arī norāde uz ilgtspējīgas attīstības nozīmi un izpratni par to, ka mēs esam atbildīgi par mūsu kopējo vidi.

3.9.5 Reģionu komiteja uzstāj, ka kultūras izpausme ir pamatnosacījums atvērtībai pret Eiropas valodu un kultūras daudzveidību, tās izpratni un bagātināšanos, ko tā var nest katram Eiropas iedzīvotājam.

Briselē, 2006. gada 14. jūnijā.

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs
Michel DELEBARRE

([14]) 8. pamatprasme — kultūras izpausme.